

**SOS WIOSKI
DZIECIĘCE**

PROJEKT „BEZPIECZNY START”

PODSTAWOWE INFORMACJE

Program Umocnienia Rodziny (PUR) w gminie Skórzec prowadzony jest przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce od 2010 roku. W ramach Programu funkcjonują świetlice środowiskowe „Iskierka Nadziei” w Trzcińcu, Grali Dąbrowiźnie i Nowakach. Pracownicy Stowarzyszenia podejmują także pracę z rodzinami w środowisku domowym. Każdego dnia starają się realizować misję, której celem jest udzielanie wsparcia i pomocy rodzinom znajdującym się w kryzysie, często zagrożonym ograniczeniem lub utratą praw rodzicielskich.

W trosce o bezpieczeństwo najmłodszych dzieci w ramach działań Programu od października 2014 roku do czerwca 2015 roku realizowaliśmy projekt „Bezpieczny start”. Wsparciem objętych zostało 11 rodzin, w których wychowuje się 14 dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Podjęcie dodatkowych działań wspierających rodziny w kryzysie było możliwe dzięki pozyskaniu środków z Programu Grantowego „Bezpieczne dzieciństwo” Fundacji Dzieci Niczyje w ramach linii programowej „Profilaktyka krzywdzenia małych dzieci (0-6)”.

Do podjęcia działań profilaktycznych na rzecz naszych najmłodszych podopiecznych skłoniła nas diagnoza potrzeb przeprowadzona wśród rodzin, w których się wychowują. W Trzcińcu, gdzie realizowaliśmy projekt, powszechnym problemem jest marginalizacja infrastrukturalna i lokalizacyjna mieszkańców. W gminie 30 % mieszkańców za podstawę utrzymania ma zasiłki z GOPS, 20 % żyje w skrajnym ubóstwie, a 30 % rodzin to rodziny wielodzietne. W tym zamkniętym środowisku utrwalają się negatywne wzorce zachowań przekazywane z pokolenia na pokolenie. Jedynym ośrodkiem życia społecznego i kulturalnego jest świetlica prowadzona przez Stowarzyszenie SOS Wioski

Dziecięce w Polsce. Obserwacje i doświadczenia pracowników w świetlicy, jak również pracowników socjalnych w domach naszych podopiecznych potwierdziły konieczność wprowadzenia dodatkowych działań profilaktycznych, mających zapewnić naszym małym podopiecznym wzrastanie w bezpiecznym środowisku bez nadużyć i przemocy.

Głównym celem projektu było redukcja zachowań skutkujących krzywdzeniem małych dzieci. Jego osiągnięcie było możliwe dzięki realizacji celów szczegółowych, wśród których znalazły się:

- Zapewnienie pomocy psychologicznej dziecku i rodzinie.
- Podnoszenie umiejętności rodzicielskich dotyczących radzenia sobie z trudnymi emocjami i wychowania bez przemocy.
- Rozwój psychospołeczny dzieci.
- Budowa więzi i integracja rodziny.
- Zwiększenie efektywności lokalnego systemu wsparcia i pomocy.

DZIAŁANIA

„Mamo, tato pobaw się ze mną”

W trakcie trwania projektu przeprowadzono cykl warsztatów, w których wspólnie uczestniczyli dzieci i rodzice:

- 6 warsztatów stacjonarnych w świetlicy w Trzcińcu (czas trwania: 30 minut).
- 1 warsztat wyjazdowy: Wioska Indiańska w Grali Dąbrowiźnie (czas trwania: 180 minut).

Celem spotkań było stworzenie przyjaznego środowiska, w którym dzieci i rodzice mogą spędzić wspólnie czas z dala od codziennych trosk i obowiązków. Poprzez praktyczne ćwiczenia nauczyliśmy rodziców, jak budować dobre relacje z dziećmi:

- jak się bawić,
- jak rozmawiać,
- jak słuchać,
- jak okazywać uczucia,
- jak odpowiadać na potrzeby.

Zabawy, które były wykorzystywane w trakcie warsztatów, np. „Idzie wąż”, „Rób to, co ja” oraz aktywności związane z obchodzeniem świąt, np. przygotowywanie koszyczków wielkanocnych można powtarzać w domu. Dużym zainteresowaniem zarówno wśród rodziców, jak i dzieci cieszyły się masaż relaksacyjne, które ułatwiały wprowadzenie przyjaznej i bezpiecznej atmosfery na zajęciach.

Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci

W zajęciach socjoterapeutycznych uczestniczyli najmłodszy odbiorcy projektu. Było to bardzo duże wyzwanie dla maluchów, które po raz pierwszy musiały zostać w sali bez rodziców razem z rówieśnikami oraz nieznaną panią.

Początki były niezwykle trudne – dzieci bały się, były niepewne, wycofane. Proponowane zabawy okazywały się dla nich prawdziwym sprawdzianem. Zdarzało się, że w zajęciach brały udział maluchy, które nigdy nie rysowały kredkami, nie potrafiły trzymać w ręku nożyczek oraz nie widziały wcześniej książeczek. Dzięki uczestnictwu w zajęciach socjoterapeutycznych dzieci otrzymały niepowtarzalną szansę na rozwój – terapia przez bajkę, muzykę oraz plastykę pozwoliła im na zdobycie umiejętności, których nie nabyłyby w domu rodzinnym, gdzie oglądanie bajek w telewizji jest często jedyną formą organizacji ich czasu wolnego.

Słuchając bajek „Kogutek Biały” czy też „Słodka zupa”, maluchy wyciszały się, a także rozwijały swoją koncentrację.

W trakcie bajkoterapii pojawiały się też liczne gry i zabawy odnoszące się do treści czytanych bajek, a dzieci naśladowały np. przyrządzanie zupy w garnku. W efekcie maluchy przełamały swoją nieśmiałość, lęk, a także znalazły przestrzeń do wyrażania swoich uczuć. Podczas zajęć z arteterapii maluchy po raz pierwszy malowały farbami, lepiły z gliny oraz miały szansę pobawić się ciastoliną. Ta nowa forma odkrywania zmysłów przez dzieci sprawiała im wiele przyjemności, a jednocześnie była lekcją, w trakcie której uczyły się nazywania części ciała i ubrań, rozpoznawania kolorów oraz faktur. Najwięcej uśmiechniętych buź można było zobaczyć podczas wylepianek z gliny i ciastoliny. Wtedy też maluchy miały szansę odreagować emocjonalnie oraz rozładować napięcie. Muzykoterapia pozwoliła z kolei na spontaniczną zabawę. Maluchy wachlując kolorową chustą w rytm muzyki oraz naśladowując melodię wyzwalaly nadmiar energii, jak również rozbudzały swoją wrażliwość na dźwięki.

Terapia przez sztukę pozwoliła dzieciom otworzyć się na dorosłych, rówieśników, a przede wszystkim wartości wyższego rzędu. Tym samym zyskały szansę na wzrastanie w bezpiecznym otoczeniu, w którym będą mogły komunikować swoje uczucia, emocje oraz potrzeby.

Warsztaty ogólnorozwojowe dla rodziców

Warsztaty dla rodziców stanowiły kluczowy element działań projektowych. Rodziny zaangażowane w ich realizację pochodzą z małej miejscowości, w której kumulują się różnicowane problemy społeczne. Dorośli, powielając przekazywane im schematy wychowawcze, nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb własnego potomstwa. W utrwalonych przez lata schematach opiekuńczo-wychowawczych dominuje zasada karania fizycznego bądź psychicznego, rozkazów, które dziecko ma wypełnić oraz szybkiego usamodzielnienia dziecka. Rzadko jest miejsce na szacunek, szczerłość, bliskość, wspólne zabawy czy prawdziwe rozmowy.

Celem realizowanych zajęć było uwrażliwienie rodziców na potrzeby dzieci, przekazanie im wiedzy niezbędnej do tego, aby stali się lepszymi opiekunami. Zależało nam na tym, aby zatrzymali się i spojrzeli na swoje pociechy z innej perspektywy, w której stają się one istotami zasługującymi na szacunek, akceptację, bezpieczny dom, wysłuchanie, a przede wszystkim – na bezwarunkową miłość. Naszym celem nie było zmienienie uczestników w rodziców idealnych, lecz sprawienie, by byli rodzicami wystarczająco dobrymi – wrażliwymi na potrzeby swoich dzieci. Właśnie tacy rodzice – wyposażeni w wiedzę i nowe umiejętności, są szansą dla swoich pociech na szczęśliwe dzieciństwo pozbawione przemocy.

W ramach projektu „Bezpieczny start” przeprowadziliśmy 7 warsztatów psycho-edukacyjno-terapeutycznych, poruszających następujące zagadnienia:

- Psychiczny rozwój dziecka w wieku 3-6 lat.
- Potrzeby dzieci – jak je zaspokajać?
- Jak rozmawiać z dzieckiem o emocjach?
- Jak radzić sobie z własnymi emocjami i dziecka?
- Co zamiast bicia i krzyku?
- Telewizor nie zastąpi rodzica – zagrożenia związane z mediami.

Warsztaty zostały zaplanowane tak, aby zawierały różnorodne ćwiczenia i aktywności. Uczestnikom najbardziej przypadł do gustu rozsypanki wyrazowe, które zawierały treści z zakresu wychowania dzieci, praca w grupach, wizualizacje bazujące na osobistym doświadczeniu oraz uzupełnianie zdań niedokończonych.

Warto podkreślić, że przed rozpoczęciem zajęć rodzice w dużej mierze nie wiedzieli, jak bawić się z dzieckiem, nie rozumieli, że stosowanie kar cielesnych i przysłowiowych „klapsów” jest w Polsce zabronione, nie zdawali sobie również sprawy z tego, jak ważne jest dla całego przyszłego życia dziecka zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa i miłości.

Indywidualne konsultacje psychologiczne

Projekt „Bezpieczny start” zakładał także przeprowadzenie konsultacji psychologicznych dla biorących w nim udział rodzin. Były one realizowane w wymiarze 12 godzin miesięcznie. Ich celem była pomoc oraz wsparcie rodzin w rozwiązywaniu problemów, z którymi sami nie są w stanie sobie poradzić.

Początki współpracy z rodzicami były trudne. Byli niechętnie nastawieni i z własnej woli nie zjawiali się na konsultacjach. Postanowiliśmy przełamać niechęć oraz lęki uczestników, pojawiając się z pomocą w ich domach. Okazało się to dobrą decyzją, bo rodzice zaczęli korzystać z konsultacji. Jedni przychodzili rzadko, inni częściej. To, co udało nam się niewątpliwie osiągnąć, to zmiana nastawienia do rozmów z psychologiem, większa otwartość w mówieniu o swoich problemach oraz umiejętność korzystania z pomocy. Wśród tematów poruszanych podczas konsultacji przeważały porady wychowawcze, wsparcie w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych oraz ciągłe motywowanie uczestników do aktywnego udziału w projekcie, aby mogli bardziej świadomie opiekować się swoimi dziećmi.

Praca socjalna

Działania pracownika socjalnego były realizowane w miejscu zamieszkania beneficjentów projektu. Ich celem było przede wszystkim zapobieganie krzywdzeniu małych dzieci poprzez pracę z całą rodziną, w szczególności wsparcie dorosłych opiekunów w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz rozwój umiejętności sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dzieci. Cele te były realizowane poprzez: poradnictwo, pomoc w załatwianiu spraw codziennych oraz umawianiu rodzin ze specjalistami, wsparcie w redagowaniu różnego rodzaju podań, wypełnianiu wniosków, motywowanie do współpracy z wychowawcami i psychologiem z placówki wsparcia dziennego oraz współpracy z GOPS-em w Skórcu, asystentami rodziny, szkołami, pedagogiem szkolnym, ośrodkiem zdrowia, Punktem Konsultacyjnym przy GKRP-a

w Skórcu, dzielnicowym Komisariatu Policji w Skórcu, a także Gminną Administracją Szkół.

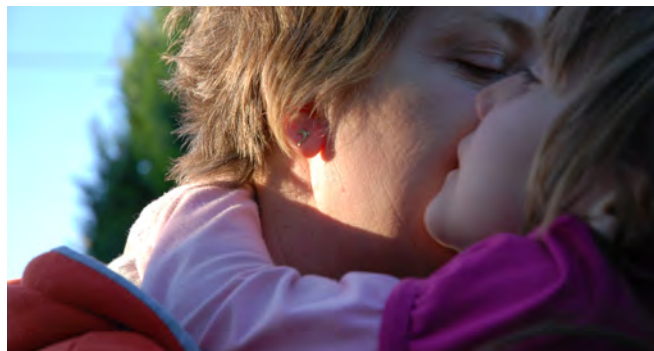
Praca socjalna przyczyniła się do poprawy komunikacji i relacji pomiędzy członkami rodziny, zmiany postaw i nastawień, wzmocnienia więzi rodzinnych, poprawy wizerunku rodziny, podniesienia własnej wartości, rozwinięcia umiejętności wyrażania potrzeb i uczuć, zapewnienia dzieciom poczucia bezpieczeństwa, a także – co najważniejsze – do zapobiegania krzywdzeniu dzieci.

Organizacja uroczystości okolicznościowych

Podczas realizacji projektu „Bezpieczny start” zorganizowane zostały:

- Spotkanie wigilijne – 16.12.2015.
- Dzień Matki – 26.05.2015.
- Festyn rodzinny – 12.06.2015.

Organizowane spotkania sprzyjały integracji i zacieśnianiu relacji wewnątrz rodzin. Ponadto, pozwoliły na budowanie więzów w społeczności lokalnej, a także wsparły proces tworzenia środowiska sprzyjającego bezpiecznemu wzrastaniu dzieci.

Panel dyskusyjny – wymiana dobrych praktyk

Wychodząc z założenia, że należy wspierać tworzenie sieci współpracy jako platformy do monitorowania lokalnego systemu ochrony dziecka i promowania realizacji praw dziecka, zorganizowaliśmy spotkanie dla profesjonalistów odpowiedzialnych za dobro dziecka. Przyjęliśmy, że prezentacja działań projektu „Bezpieczny start” stanie się początkiem wspólnej dyskusji na temat poszerzenia lokalnej współpracy i stworzenia wspólnych działań profilaktycznych.

Superwizje i interwizje dla kadry

Uczestnictwo w superwizjach umożliwiło podniesienie kompetencji kadry oraz sprzyjało zwiększeniu efektywności świadczonych usług. Podczas realizacji projektu „Bezpieczny start” odbyły się 2 superwizje (łącznie 6 godzin) prowadzone doświadczonego pedagoga, seksuologa klinicznego, psychoterapeuty oraz superwizora PTS. Przeprowadzono także 2 interwizje (łącznie 6 godzin).

Ewaluacja

W trakcie realizacji projektu prowadzone były działania ewaluacyjne, które pozwolą ocenić, na ile udało się osiągnąć przyjęte założenia, a także umożliwią zaplanowanie efektywnej kontynuacji działań. Kluczowym działaniem ewaluacyjnym było zorganizowanie spotkania podsumowującego dla rodzin biorących udział w projekcie. Na jego zakończenie uczestnicy wypełnili anonimową ankietę. Jej wyniki to nie tylko swoista nagroda dla realizatorów projektu, ale także najlepsza motywacja do dalszych działań na rzecz dzieci i rodziny:

- 100% uczestników uważa projekt „Bezpieczny start” za przydatny.
- 100% uczestników wyraża chęć udziału w kontynuacji projektu.
- 100% uczestników twierdzi, że program projektu „Bezpieczny start” był dopasowany do ich potrzeb i oczekiwań.
- 100% uczestników uważa, że poprzez udział w projekcie zdobyli nową wiedzę, potrzebną w codziennych sytuacjach związanych z wychowaniem dzieci.
- Wśród różnych aktywności największym zainteresowaniem cieszyły się: zajęcia dla dzieci (100%), warsztaty dla rodziców (100%) oraz wycieczka do Wioski Indiańskiej (100%). Uczestnicy pozytywnie ocenili także wspólne zajęcia rodziców z dziećmi (93%), Wigilię (87%), Dzień Rodziny – piknik (87%) oraz Dzień Mamy (67%).
- Wśród tematów warsztatów dla rodziców najbardziej interesujące okazały się: Psychiczny rozwój dziecka w wieku 3-6 lat; Potrzeby dzieci, jak je zaspokajać?; Jak rozmawiać z dzieckiem o emocjach? oraz Telewizor nie zastąpi rodzica – zagrożenia związane z mediami.
- 100% uczestników, dokonując końcowej oceny projektu „Bezpieczny start”, wystawiło 6 (celujący) na skali 1 – 6.

W trakcie spotkania panelowego, które odbyło się w maju przedstawiciele władz Gminy Skórzec oraz instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny podkreślili dodatnią wartość działań projektu. Wnioski oparte były na obserwacji zmian zachodzących w rodzinach objętych pomocą. Specjaliści zgodnie uznali, że profilaktyka krzywdzenia dzieci stanowi ważny element pracy z rodzinami i konieczna jest kontynuacja działań w tym zakresie.

REZULTATY

W odniesieniu do dzieci:

- Spędziły więcej czasu z rodzicami.
- Zaczęły budować pożądane relacje z rówieśnikami.
- Uczyły się wyrażania emocji.
- Wykształcały w sobie umiejętność postępowania w zgodzie z zasadami obowiązującymi w grupie.
- Zdobywały umiejętność pracy zespołowej.

W odniesieniu do rodziców:

- Poznali nowe zabawy sprzyjające prawidłowemu rozwojowi dzieci.

- Uczyli się, jak rozmawiać z dzieckiem oraz jak zaspokajać podstawowe potrzeby dzieci.
- Rozwijali umiejętności zarządzania gospodarstwem domowym.
- Uczyli się zasad pozwalających na właściwą opiekę i wychowanie dzieci.
- Zostali wyposażeni w techniki wychowania dzieci bez nadużyć i przemocy.

Realizacja projektu „Bezpieczny start” umożliwiła nawiązanie lepszego kontaktu pomiędzy dziećmi i rodzicami. W efekcie dzieci otrzymały szansę na wzrastanie w bezpiecznym domu.

„Bezpieczny start” by Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.